

KATEDRA TEORIE KULTURY FILOZOFICKÉ FAKULTY UNIVERZITY KARLOVY

Autorka práce: Mgr. Klára Voskovcová-Vaksmanová

Název práce: *Prostor pro současné umění aneb muzeum beze zdí /*

Space for Contemporary Art – Museum without Walls

Oponentka práce: PhDr. Barbora Půtová

Vedoucí práce: PhDr. Vladimír Czumalo, CSc.

POSUDEK OPONENTKY RIGORÓZNÍ PRÁCE

TÉMA RIGORÓZNÍ PRÁCE

Předmětem rigorózní práce je teoretická analýza vztahu současného umění a prostoru, v němž je prezentováno. Autorka se zaměřuje na aktuální a nejenom historiky umění živě diskutovanou problematiku. Již do samotného názvu vložila náznak pochybnosti – *muzeum beze zdí*, který naznačuje soudobou extenzi umělecké produkce i reprodukce. V rigorózní práci autorka neuvažuje pouze v prostorovém rámci, nýbrž poukazuje na sociokulturní změnu, jež probíhá ve snaze přizpůsobit se požadavkům diváka a umělce.

KONCEPCE A STRUKTURA RIGORÓZNÍ PRÁCE

Autorka rigorózní práci rozdělila do dvaceti relativně nezávislých kapitol. V úvodu vymezuje předmět své práce a následně v první kapitole symbolicky analyzuje mladopaleolitické jeskyně. Využívá zejména hypotézu jihoafrického antropologa Davida Lewis-Williamse o šamanovi jako výlučnému tvůrci umění. Poukazuje rovněž i na „zraněné“/„zasažené“ muže, kteří ztvárňují „*nový druh šamanské role*“ (s. 14). Autorka k formulaci vlastních hypotéz a myšlení uplatnila také první svazek obsáhlého kompendia *Dějiny umění* od španělského architekta José Pijoana. Ačkoliv se nejedná o primární a plně relevantní pramen k mladopaleolitickému umění, současně je to jediný uměleckohistorický zdroj, jenž pravěké umění vůbec začleňuje do chronologického vývoje výtvarného umění.

V další kapitole autorka obrací pozornost na zrození instituce muzea a postupuje až pojmu galerie, jenž „*označoval zejména prostor, nikoli obsah, jako tomu je s termínem muzeum.*“ (s. 23) Nejvíce však přirozeně věnuje pozornost vzniku jednotlivých muzeí od 18.

století. V této části oceňuji zejména užití tezí historičky umění Carol Duncanové, která považuje muzeum za jednu z institucí „*potvrzujících oddělení církve a státu*“ (s. 35).

Autorka analyzuje muzeum i z perspektivy jeho edukativního charakteru, jenž však může být přístupný a otevřený pouze dostatečně vzdělanému a kultivovanému jedinci. Velmi adekvátně autorka zařadila do rigorózní práce myšlenky vlivného francouzského sociologa a filozofa Pierra Bourdieua. V jiné části rigorózní práce se autorka dotýká proměn umění i statusu uměleckého díla v 60. letech 20. století. Zde oceňuji zejména plné rozvedení *Obchodu*, který otevřel americký sochař Claes Oldenburg v roce 1961. Jednalo se o happening, diskusi a kritiku „*spotřeby a materialismu, který po druhé světové válce zachvátil USA. Umělcům přirozeně nezbývalo, než se připojit, tedy malovat a prodávat*“ (s. 55)

Autorka se zaměřuje i na zemní umění/krajinné umění, jež je dokladem opuštění muzejního prostoru. Proto otevírá i onu Pandořinu skříňku postradatelnosti muzea, neboť „*je pro nedávno vzniknuvší umělecká díla vlastně irrelevantní a není možné je tam vystavovat*“ (s. 77) To rozvádí i v kontextu ztráty původního poselství a výpovědi uměleckého díla. Správně autorka pokládá otázku „*Lze si snad odmyslet prostor, v němž dílo existuje?*“ (s. 91) Své uvažování zakončuje připomenutím převládajícího smyslového zážitku v současném muzeu nad uměleckým zážitkem, který vypovídá i o snaze vyrovnat se konkurenci v podobě zábavního průmyslu.

Rigorózní práci zakončuje autorka v poměrně pozitivní dikci. Muzeum bude i nadále památkem, umělci se setkávají, vzájemně spolupracují a vyžadují diváka, „*jenž už není pasivním, ale aktivním aktérem, jenž doslova dotváří nedokončené dílo*“ (s. 132)

Na závěr práce se autorka rozhodla revitalizovat anketu *Umělci o umění*, jejíž otázky v letošním roce položila několika žijícím umělcům. Komparace odpovědí jednotlivých umělců může vést k otázce, jaká proměna za posledních bezmála padesát let ve vztahu umění a prostoru skutečně nastala.

VÝHRADY A KONCEPČNÍ DOPORUČENÍ K RIGORÓZNÍ PRÁCI

1. Čtenář se může ztrácet v kapitolách; nepřehledné členění.
2. Autorka mohla věnovat jednu kapitolu i dichotomii muzeum vs. galerie.
3. Kapitolu *Muzeum s pohyblivými stěnami aneb šaman kurátorem* narušuje jedna nedůslednost, a to nesprávně užití křestní jméno Daniel místo David Lewis-Williams.
4. O trochu více mohlo být v textu rozvedeno pojetí uměleckého pole Pierra Bourdieua jako prostoru, v němž se neustále produkuje a reprodukuje víra v hodnotu umění a

v umělcovu schopnost hodnoty tvořit. Pokud je pole jednou stanoveno, subjektem, jenž vytváří dílo, jeho hodnotu i smysl, není tvůrce, jenž daný objekt vyprodukuje, nýbrž celá skupina agentů, kteří v daném poli působí. Jedná se o kritiky, sběratele, galeristy, kurátory aj., tedy všechny, co ovlivňují umění, kdo „z“ i „pro“ umění žijí.

5. Autorka mohla v některých částech začlenit i aktuální prameny (např. Cynthia Freeland, *Teorie umění*, český překlad 2011), popř. více uplatnit tituly i z jiných vědních oborů (např. ve vztahu k Muséionu je nezanedbatelná publikace *Píseň o perle*, Petr Pokorný, 1986, 1998).
6. Postrádala jsem kulturologickou terminologii.

KOMPLEXNÍ HODNOCENÍ RIGORÓZNÍ PRÁCE

Volba tématu:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mimořádně aktuální 2. Aktuální pro danou oblast 3. Užitečné a prospěšné 4. Standardní úroveň 5. Neobvyklé
Cíl práce a jeho naplnění:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vhodně zvolený cíl, který byl naplněn 2. Vhodně zvolený cíl, který byl částečně naplněn 3. Vhodně zvolený cíl, který nebyl naplněn 4. Nevhodně zvolený cíl
Struktura práce:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Originální – zdařilá 2. Logická – systémová 3. Logická – tradiční 4. Pro dané téma tradiční 5. Pro dané téma nevhodná
Práce s literaturou:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vynikající, použity dosud neběžné prameny 2. Velmi dobrá, použity nejnovější dostupné prameny 3. Dobrá, běžně dostupné prameny 4. Slabá, zastaralé prameny
Vybavení práce (data, tabulky, grafy, přílohy):	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mimořádné, funkční 2. Velmi dobré, funkční 3. Odpovídá nutnému doplnění textu 4. Nedostačující
Přínosy rigorózní práce:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Originální, inspirativní názory 2. Ne zcela běžné názory 3. Vlastní názor argumentačně podpořený 4. Vlastní názor chybí
Uplatnění rigorózní práce v praxi a ve výuce:	

1. Práci lze uplatnit v praxi
- 2. Práci lze uplatnit ve výuce**
3. Vhodná pro publikování
4. Práci nelze příliš využít ani v praxi ani při výuce

Formální stránka:

1. Výborná
- 2. Velmi dobrá**
3. Přijatelná
4. Nevyhovující

Jazyková stránka:

1. Stylistika   **a) výborná**
b) velmi dobrá
c) dobrá
d) nevyhovující
2. Gramatika   a) výborná
b) velmi dobrá
c) dobrá
d) nevyhovující

Návrh hodnocení rigorózní práce:

- 1. Doporučuji k obhajobě**
2. Nedoporučuji k obhajobě

OTÁZKY K OBHAJOBĚ

V průběhu obhajoby bude autorka vyzvána, aby se vyjádřila k uměleckému dílu Damiena Hirsta, zejména s ohledem na jeho obchod Other Criteria. Dále zodpoví na otázku, již uvádím v závěrečné části zhodnocení rigorózní práce, jaká proměna za posledních bezmála padesát let ve vztahu umění a prostoru skutečně nastala.

V Praze 10. 4. 2012

PhDr. Barbora Půtová